

Obr. 5. Strýčice, kostel sv. Petra a Pavla, severní stěna presbytáře, nástěnné malby, stav v průběhu restaurování, foto: Roman Lavička, 2021

Obnova náhrobku Adolfa Katze na židovském hřbitově v Jistebnici

Kateřina Šálková

Na podzim roku 2022 proběhla na židovském hřbitově u Jistebnice na Táborsku obnova náhrobku významného jistebnického občana Adolfa Katze (1845–1914), který pocházel z rozvětvené kohenské rodiny, v Jistebnici doložené od poloviny 17. století. Nejstarší náhrobek na jistebnickém židovském hřbitově patří jeho předkovi Oscheru Kaufmannovi (hebrejským jménem Ašer, syn Jakutiela K“C), který zemřel mezi lety 1718–1724. Je opatřen symbolem žehnajících rukou, které odkazují na původ pohřbeného v kohenské linii. V 19. století již rodina používala příjmení Katz. Adolf pracoval v Jistebnici jako poštmistr a byl předsedou místního okrašlovacího spolku. Zasloužil se o vznik parkové úpravy sadů na Staré hoře severně od města. Rok po jeho smrti mu zde okrašlovací spolek nechal postavit pomník s pamětní deskou.

Obr. 1. Jistebnice, židovský hřbitov, náhrobek Adolfa Katze, foto: Kateřina Šálková, květen 2022

Židovský hřbitov leží cca 1,5 km západně od města Jistebnice na návrší uprostřed luk. Náhrobek Adolfa Katze (č. 195) se nachází v horní části hřbitova na východní straně u hřbitovní zdi. Obvod hrobového místa ohraničuje kamenný rám. V minulosti došlo k rozlomení náhrobního kamene, pádu jeho horní části a ztrátě dříve připevněné nápisové desky. Ve spodní části náhrobku se dochoval vysekaný hebrejský nápis. Díky němu náhrobek identifikovala iniciátorka obnovy pomníku, historička Iva Steinová ze společnosti Matana, a. s., která pečuje o židovské památky ve vlastnictví Židovské obce v Praze. Nápis udává Adolfovo hebrejské jméno Meir a datum úmrtí 20. adar 5674, tj. 18. březen 1914. Zdálo se, že nápisová deska, po které na náhrobku zbyl jen otisk a otvory pro upevnění, je nenávratně ztracena.¹

Na jaře roku 2022 bylo rozhodnuto o celkové obnově a rehabilitaci náhrobku. Měla být doplněna nová nápisová deska na základě známých údajů o Adolfu Katzovi. Při prvním

Obr. 2. Jistebnice, židovský hřbitov, nápisová deska z náhrobku Adolfa Katze, foto: Kateřina Šálková, září 2022

Obr. 3. Jistebnice, židovský hřbitov, náhrobek Adolfa Katze, stav po obnově, foto: Kateřina Šálková, listopad 2022

kontrolním dnu před zahájením prací však byly na hrobovém místě v hlíně pod listím a porostem plazivého barvínku nalezeny fragmenty originální nápisové desky z černé leštěné žuly, částečně zakryté povaleným náhrobkem. Později se podařilo dohledat ještě několik menších úlomků. Z objevených fragmentů bylo možné s odvozením některých písmen sestavit velkou část původního textu ve znění: „Pan / Adolf Katz / c. k. poštovní / narodil se 6. června 1845 / zemřel 18. března 1914 / Josefa Katzová / nar. 2. 1. 1857, zemř. 2 (...) / Žil povinností svým a k (...) / Strast drže v dále rozšafnosti své / Šel cestou cti až na prah věčnosti.“

Jak se ukázalo, nápisová deska kromě Adolfa Katze připomíná také jeho manželku Josefu Katzovou. Její jméno včetně dat narození a úmrtí bylo dodatečně dosekáno do vynechaného místa mezi Adolfovým datem úmrtí a jeho epitafem. Novější část nápisu se mírně liší sklonem i tvarem jednotlivých písmen. Část textu s jejím datem úmrtí se na desce nedochovala. Ve Státním okresním archivu v Táboře se však podařilo najít úmrtní zápis, podle kterého Josefa Katzová, rozená Arnsteinová, zemřela v Jistebnici 28. 2. 1940 jako penzistka ve věku 83 let.² O měsíc přežila svého syna Viktora Katze (1880–1940), právníka, vrchního poštovního radu a numismatika, jehož skromný náhrobek byl po druhé světové válce vztyčen vedle náhrobku jeho rodičů na čestném místě hřbitova na konci lipové aleje.³

Na základě nově zjištěných skutečností bylo rozhodnuto o restaurování originální nápisové desky. Nalezené fragmenty restaurátor očistil, slepil k sobě a fixoval do správné pozice pomocí čepů z korozivzdorné oceli. Hmotu desky doplnil umělým kamenem na minerální bázi do původního tvaru podle dochovaných částí a otisku na náhrobku. Obnovená deska má rozměry 39 × 80 cm, nahoře je zakončena obloukem. Chybějící části textu, které bylo možné bezpečně doložit, restaurátor vysekal do doplněné hmoty odpovídajícím typem písma. Část neznámého verše epitafu zůstala nedoplněna. Rovněž vyobrazení symbolu kohenských dlaní, ze kterého se dochovaly jen konce prstů jedné ruky, se bez znalosti celého tvaru nerekonstruovalo. Leštěný povrch přírodního kamene nelze minerálním tmelem zcela napodobit, proto jsou doplňované plochy rozpoznatelné, deska však celkově působí celistvým dojmem.⁴

Ulomená část náhrobního kamene byla vyzdvížena, přilepena a na poškození v místě lomu vytmelená a barevně zaretušována. Opravou prošel také kamenný rám ohraničující

Obr. 4. Jistebnice, židovský hřbitov, nápisová deska na náhrobku Adolfa Katze, stav po obnově, foto: Kateřina Šálková, listopad 2022

hrobové místo. Na obnovený náhrobní kámen byla závěrem osazena zrestaurovaná nápisová deska, která náhrobku navrátila jeho účel připomínat členy významné jistebnické rodiny i dalším generacím.

1 Srov. STEINOVÁ, Iva, *Even zikaron. Paměť židovských náhrobních kamenů. Jistebnice*, Jistebnice 2018.

2 SOKA Tábor, fond Okresní soud Tábor I, spis k projednání dědictví, zn. D 226/40, kart. č. 89, inv. č. 313. Za poskytnutou informaci děkuji Mgr. Ivě Steinové.

3 POLAKOVIČ, Daniel – STEINOVÁ, Iva – VLADAŘOVÁ, Petra, *Židovské hřbitovy na jihu Čech*, České Budějovice 2021, s. 134.

4 HLAVSA, Jan, *Restaurátorská dokumentace. Restaurování nápisové desky náhrobku rodiny Katzů na židovském hřbitově v Jistebnici u Tábora*, Deštná 2022. Archiv restaurátorských zpráv NPÚ, ÚOP České Budějovice.